

В цілому адміністративно-правові інструменти в діяльності Органів Національної поліції становлять відповідний напрям діяльності останніх, що забезпечують виконання превентивної (профілактичної) складової поліції, та забезпечують відповідний спокій у суспільстві, дотримання основних прав та свобод людини та громадянина із врахуванням тих викликів, які мають місце у суспільстві на сьогоднішній день.

1. Патерило І. В. Адміністративно-правові інструменти діяльності публічної адміністрації України : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 Київ, 2015. 444 с.
2. Джафарова О. В., Шатрова С. О. Адміністративно-правові інструменти взаємодії сервісних центрів МВС з іншими правоохоронними органами. Право і безпека. 2022. № 85 (2). С. 21-28. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/13882>.
3. Щиголь Ю.Ф. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері захисту інформації: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2021. 259 с.
4. Безега В. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 20 с.
5. Іщенко І. В. Адміністративно-правові інструменти Національної поліції як суб'єкта реалізації превентивної функції держави: поняття та зміст. KELM. 2022. № 6 (50). С. 171-177.
6. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право : навч. посіб. Київ : Ваїте, 2014. 376 с.

УДК 342.951
DOI: 10.31733/17-03-2023-279-282

Оксана ШЕВЧЕНКО
ад'юнкту відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ВПЛИВУ ЩОДО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Дослідження проблематики виконання рішення про застосування заходів дисциплінарного впливу щодо поліцейського здійснювалось вченими в межах більш широкої проблематики, як здійснення дисциплінарного провадження в органах Національної поліції з зосередженням уваги на забезпеченні законності та дисципліни, що у свою чергу є ключовим в теорії адміністративного права, та пов'язано із внутрішньо організаційною діяльністю поліцейських підрозділів.

Зазначена процесуальна стадія включає в себе відповідний процесуальний порядок щодо практичної реалізації накладеного стягнення на поліцейського із врахуванням певних особливостей суспільного стану держави.

В дійсності через превентивний вплив заходів дисциплінарного стягнення відбувається вплив на свідомість та поведінку працівника поліції щодо недопущення вчинення порушень дисципліни та законності під час виконання своїх функціональних обов'язків.

Враховуючи наукову позицію Д. М. Ромаяк [4] вкажемо, що з урахуванням санкцій дисциплінарних стягнень, що передбачені Дисциплінарним статутом Національної поліції, їх можна поділити на:

- заходи дисциплінарного впливу, що не змінюють правового стану порушника дисципліни і не пов'язані безпосередньо з негативними для нього матеріальними наслідками (зауваження; догана; сувора догана);
- заходи дисциплінарного впливу, що змінюють правовий стан порушника дисципліни і тягнуть за собою негативні наслідки (пониження у спеціальному званні на один ступінь; попередження про неповну службову відповідність; звільнення з посади);
- виключний (надзвичайний) захід дисциплінарного стягнення – звільнення із служби в поліції.

Зазначимо, що передувannya стадії виконання дисциплінарного стягнення передуює завершення діяльності дисциплінарної комісії в підрозділі Національної поліції. Отже, у разі якщо за результатами розгляду матеріалів службового розслідування (справи)

дисциплінарна комісія встановить наявність у діях (бездіяльності) поліцейського дисциплінарного проступку, керівнику, який призначив службове розслідування, вносяться пропозиції щодо накладення на поліцейського дисциплінарного стягнення. Уповноважений керівник, враховуючи характер проступку, обставини, за яких він був учинений, особу порушника, ступінь його вини, обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність, попередню поведінку поліцейського, його ставлення до служби, визначає вид дисциплінарного стягнення, що підлягає застосуванню до поліцейського, та видає письмовий наказ про його застосування. У разі якщо керівник не уповноважений на застосування дисциплінарних стягнень, він порушує перед старшим прямим керівником клопотання про притягнення поліцейського до дисциплінарної відповідальності [3].

В науковій публіцистиці звертається увага, що дисциплінарна комісія наділена багатьма повноваженнями з метою встановити факти та обставини правопорушення, в тому числі проводити опитування, оцінювати пояснення поліцейського, вистебовувати та вивчати документи та інші докази, отримувати консультації спеціалістів, користуватися базами даних тощо. Комісія встановлює, чи був факт порушення та чи винен у ньому поліцейський, а також визначає вид стягнення до поліцейського (якщо він визнаний комісією винним). Під час визначення виду стягнення дисциплінарна комісія враховує характер проступку, обставини, за яких він був учинений, особу порушника, ступінь його вини, обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність (перелік обох видів обставин визначено Дисциплінарним статутом), попередню поведінку поліцейського, його ставлення до служби. На підставі всього цього комісія готує проект висновку [3]. Проте всі вказані зусилля дисциплінарної комісії не матимуть юридичного значення, якщо її висновок не затвердить керівник, що призначив службове розслідування. Дисциплінарний статут не містить норми про те, що висновок, який підготувала дисциплінарна комісія, має бути обов'язково затверджений керівником у первинній редакції. Відтак у керівника залишаються важелі для впливу на зміст самого висновку, незважаючи на те, що безпосередньої участі у службовому розслідуванні керівник не брав. Більше того, навіть при затвердженні висновку комісії, керівник формально не зв'язаний запропонованим у висновку видом санкції, і самостійно визначає вид стягнення, враховує характер проступку, обставини його учинення і т.д. [1]. Отже, сама по собі роль діяльності дисциплінарної комісії є вельми слабкою: висновок комісії за результатами службового розслідування не має самостійного значення і набуває чинності лише після затвердження його особою, що ухвалює кінцеве рішення по дисциплінарному провадженню [1].

Виходячи із зазначеного, варто вказати уповноважених осіб в органах Національної поліції, які в межах своїх повноважень застосовують дисциплінарні стягнення: 1) Міністр внутрішніх справ України уповноважений застосовувати дисциплінарні стягнення, визначені цим Статутом, до заступників керівника Національної поліції України та порушувати перед Кабінетом Міністрів України питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності керівника Національної поліції України; 2) керівник Національної поліції України уповноважений застосовувати дисциплінарні стягнення до всіх поліцейських; 3) інші керівники застосовують дисциплінарні стягнення в межах повноважень, визначених керівником Національної поліції України; 4) ректора вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, щодо застосування дисциплінарних стягнень до поліцейських, які проходять службу або навчаються в таких навчальних закладах [2].

Враховуючи вичерпний перелік суб'єктів уповноважених застосовувати дисциплінарні стягнення, доречно вказати на те, щоб відповідні керівники підрозділів поліції не перевищували повноваження в частині застосування останніх, оскільки це тягне негативні наслідки як для самого керівника, так стосовно правозастосовної практики в органах Національної поліції, що може підірвати імідж поліції в цілому.

Враховуючи норми чинного законодавства, зазначимо, що дисциплінарне стягнення виконується негайно, але не пізніше місяця з дня його застосування, не враховуючи часу перебування поліцейського у відпустці, відрядженні або на лікарняному (у період тимчасової непрацездатності). Після закінчення зазначеного строку дисциплінарне стягнення не виконується. Наказ про застосування до поліцейського дисциплінарного стягнення виконується шляхом його оголошення в органі (підрозділі) поліції та особистого ознайомлення поліцейського з ним. У разі відмови особи від ознайомлення з наказом про це складається акт [2]. Порушення даної процедури надає право поліцейському на оскарження винесеного дисциплінарного стягнення в частині не доведення відповідного наказу і

початку строку дії дисциплінарного стягнення.

Узагальнюючи всю сукупність нормативно-правових актів в частині реалізації дисциплінарних стягнень, які застосовуються до поліцейського, зазначимо:

– дисциплінарні стягнення у виді звільнення з посади, пониження у спеціальному званні на один ступінь та звільнення із служби в поліції виконуються (реалізуються) шляхом видання наказу по особовому складу;

– дисциплінарні стягнення у виді звільнення з посади та звільнення із служби в поліції, застосовані до поліцейського, який перебуває у відпустці чи на лікарняному (у період тимчасової непрацездатності), виконуються (реалізуються) після його прибуття до місця проходження служби;

– за відсутності на службі без поважних причин поліцейського, до якого застосовано дисциплінарне стягнення у виді звільнення з посади чи звільнення із служби в поліції, таке дисциплінарне стягнення виконується, а витяги з наказів про застосування та виконання дисциплінарного стягнення надсилаються рекомендованим листом з повідомленням на адресу місця проживання поліцейського, що зазначена в його особовій справі. У такому разі днем ознайомлення поліцейського із зазначеними наказами є дата, зазначена в поштовому повідомленні про вручення їх поліцейському, до якого застосовано дисциплінарне стягнення, або повнолітньому члену сім'ї такого поліцейського.

У разі якщо поліцейський, до якого застосовано дисциплінарне стягнення, відмовляється від отримання витягів з наказів про застосування та виконання дисциплінарного стягнення, днем отримання витягів з наказів є день проставлення в поштовому повідомленні відмітки про відмову в їх отриманні чи повернення поштового відправлення з позначкою про невручення;

– поліцейський, до якого застосовано дисциплінарне стягнення у виді пониження у спеціальному званні на один ступінь, зобов'язаний протягом семи календарних днів з дня ознайомлення з наказом здійснити заміну знаків розрізнення на однострої та службового посвідчення. Під час виконання зазначеного дисциплінарного стягнення забороняється зривання погонів, а також будь-які інші дії, що принижують гідність поліцейського;

– дисциплінарне стягнення у виді призначення поза чергою в наряд виконується шляхом несення служби в наряді позачергово в будь-який день тижня [2]

В умовах збройної агресії Російської Федерації проти нашої держави до норм чинного законодавства було внесено зміни в частині застосування дисциплінарних стягнень. Отже, у разі встановлення за результатами службового розслідування в діях поліцейського дисциплінарного проступку видається письмовий наказ про застосування до нього одного з видів дисциплінарного стягнення з урахуванням особливостей, а саме: в порядку зростання від менш суворого, яким є зауваження, до більш суворого - звільнення зі служби в поліції; дисциплінарне стягнення у виді пониження у спеціальному званні на один ступінь не застосовується до поліцейських, які мають первинне спеціальне звання рядовий поліції; у разі притягнення до дисциплінарної відповідальності поліцейського, який має дисциплінарне стягнення у виді пониження у спеціальному званні на один ступінь і вчинив новий дисциплінарний проступок, до нього знову може бути застосовано дисциплінарне стягнення у виді пониження у спеціальному званні на один ступінь; дисциплінарні проступки такі, як перебування поліцейського на службі у стані алкогольного, наркотичного та/або іншого сп'яніння, а також залишення місця несення служби без поважних причин, не можуть бути віднесені до незначних дисциплінарних проступків; у разі повторного вчинення дисциплінарного проступку поліцейським протягом строку дії дисциплінарного стягнення у виді зауваження за результатами службового розслідування дисциплінарне стягнення, що застосовується, повинно бути суворішим, ніж попереднє [2].

Водночас, протягом 10 днів з дня підписання наказу про застосування дисциплінарного стягнення прямий керівник посадової особи, яка застосувала дисциплінарне стягнення, має право його пом'якшити, застосувати суворіше дисциплінарне стягнення або звільнити поліцейського від дисциплінарної відповідальності, якщо встановить невідповідність такого стягнення ступеню тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку та вини [2].

В кінцевому підсумку вкажемо, що особливістю виконання рішення про застосування заходів дисциплінарного впливу варто вказати: застосовується законодавче визначення колом суб'єктів; є засобом підтримання службової дисципліни; має індивідуальний характер; спрямовано на відновлення порушення норм у сфері службових обов'язків; спрямовано на реалізацію виховної функції щодо запобігання вчинення нових

дисциплінарних проступків.

В той же час, виконання рішення про застосування заходів дисциплінарного впливу щодо поліцейського становить собою врегульований нормами чинного законодавства особливий процесуальний порядок вирішення справи (матеріали службового розслідування) по суті, шляхом застосування заходів дисциплінарного впливу до поліцейського, який вчинив дії пов'язані з порушенням службової дисципліни, має індивідуальний характер, а також має превентивний характер щодо запобігання вчинення нових дисциплінарних проступків.

1. Малишев Б. Чотири проблеми із притягненням поліцейських до дисциплінарної відповідальності, 2019. URL : <https://rpr.org.ua/news/chotyry-problemy-iz-prytyahennnyam-politseyskyh-do-dystsyplynarhoji-vidpovidalnosti/>.

2. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2337-19>

3. Про реалізацію окремих положень Дисциплінарного статуту Національної поліції України : наказ МВС України від 07.11.2018 № 893 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1355-18>.

4. Романяк Д. М. Дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2014. 195 с.

УДК 342.951

DOI: 10.31733/17-03-2023-282-283

Альберт ВОЛЬТОБРИСОВ

студент ННІ права та інноваційної освіти

Науковий керівник:

д.ю.н., проф. **Дмитро ПРИПУТЕНЬ**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На сьогодні в Україні введено воєнний стан згідно з Указом Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року [1]. Це сталося в зв'язку з агресією Російської Федерації проти України, яка почалася в лютому 2022 року. Введення воєнного стану пов'язане з необхідністю захисту територіальної цілісності та незалежності України. В умовах воєнного стану, розгляд справ про адміністративні правопорушення має свої особливості. Згідно зі статтею 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами; створення надзвичайних та особливих судів не допускається [2].

Таким чином, воєнний стан не є підставою для звільнення від адміністративної відповідальності, але умови воєнного стану можуть вплинути на процес розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Водночас, введення воєнного стану може також збільшити кількість адміністративних правопорушень, пов'язаних з порушенням правил, що діють в умовах воєнного стану. У даному контексті, важливо дотримуватися норм законодавства та забезпечувати права та свободи громадян незалежно від умов воєнного стану.

Відповідальність за порушення адміністративного законодавства визначається з увагою на склад злочину, тобто треба урахувати певні ознаки: 1) об'єкт; 2) об'єктивна сторона; 3) суб'єкт; 4) суб'єктивна сторона. Також на це впливає протиправність діяння, суспільна небезпека, карність, загроза громадському порядку та винність суб'єкта. Суб'єктом адміністративного правопорушення може бути фізична особа, яка досягла 16-річного віку, та юридична особа незалежно від форми власності.

Під час воєнного стану для звичайних фізичних осіб використовуються однакові види адміністративних стягнень, як в мирний час. Види: 1) попередження; штраф; 2) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; 3) конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; 4) грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення; 5) позбавлення